

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.9, november 2016

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1813 (SJ: 209)

Teksten er etableret af Agathe M. Hahn og Ida Marie Klahn

Punktkommentarer er skrevet af Agathe M. Hahn, redigeret af Ida Marie Klahn, Klaus Nielsen og Henrik Yde

Indledning er skrevet af Holger Berg, redigeret af Klaus Nielsen og Henrik Yde

Tekstredigering er skrevet af Holger Berg, redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Else Riisager

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.theol. Carsten Breengaard

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:1]]

Hvad skal vi gøre, at vi kan arve det evige Liv?

Aftensangsprædiken

paa

Femte Søndag efter Paaske,

ved

N. F. S. Grundtvig,

Præst.

Gud haver givet os det evige Liv og dette Liv er i Hans Søn; hvo som haver Sønnen haver Livet, hvo som ikke haver Sønnen, haver ikke Livet.

Kjøbenhavn, 1813.

Paa Hofboghandler J. H. Schuboths Forlag.

Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

[[A:2] [[A:3]

Fortale.

I det jeg her for den ganske Menighed frembærer et Ord som jeg talte i Axelstad, maa jeg agte det sømmeligt med en liden Fortale at paaminde dem som har hørt mig for andet, end for dog og at høre Saadant engang, eller vel og for at spotte og dadle; sømmeligt er det, da Sligt og for Andre kan gøres behov.

At forsvare min Tale er heel overflødig, thi den skal forsvare sig selv, med det evige Sandhedens Ord, hvorpaa den er grundet, og hvo som ikke vil lade det Forsvar gjælde, med ham har jeg Intet at tale; thi hvo som ei vil høre Jesus, han er ikke af Sandheden, han vil ei gjøre sin Faders Begjæring, og Djævelen er en Løgner af Begyndelsen. Vist nok veed jeg at selv de Gudfrygtigste nuomtide som oftest kun have lidt Forstand paa Livet i Christo, at selv Nogle som have fulgt Ham, forarges, naar Han siger: de skal æde Hans Kiød og drikke Hans Blod om de ellers vil have Godt **A:4**af Ham, ja de sige netop som deres gamle Frænder: det er en haard Tale og hvo kan høre Ham? men jeg veed ogsaa, at de som have troet og kiendt at Jesus er Christus, den levende Guds Søn, som haver det evige Livs Ord, de forlade Ham ikke, og jeg veed ydermere, at der aldrig kommer Liv i de Christne, før de igien lære at forstaa den ligefra Luthers Dage kun sjelden forstaaede, nu i et heelt Aarhundrede hardtad aldeles glemte Sandhed, om Livet i Christo ved den Hellig Aand. Uden Erkiendelse af denne Sandhed kan aldrig have lyse Blik over Saliggjorelsens Orden; den sande nødvendige Forbindelse mellem Tro og gode Gierninger indsees ikke, naar En da siger jeg har Troen, og en Anden, jeg har Gierningerne, da vides ikke at svare som det sig bør, og Man vakler mellem begge, istedenfor at sammensmelte dem. Dog den værste Ulæmpe er for den Troende selv, thi uden Forstand paa Livet i Christo, ligger han stedse selv i Strid med sin Tro, ja han ligger afmægtig, bunden af Verdens Elementer, Forsoningen staaer uden for hans Tankegang, og han maa tvinge sig til at antage den uden at kunne indsee dens Forbindelse med hans Saligheds Forarbeidelse, han kan ikke

annamme den Hellig Aand, thi han kiender Ham ikke og Treenighedslæren staaer for ham egenlig som en Umulighed. Hvorfra skulde under saadan |A:5|ne Omstændigheder det Lys og Liv, den Kraft og Fred og Glæde vel komme, som dog efter Skriftens Vidnesbyrd maa opfylde hvert troende Hjerte? Vi se det ogsaa, mørk og klynkende blev den alvorlige Christen, da han glemte sit Liv i Christo, og de som ei vilde vide af dette, men dog være glade, henfaldt til en kiødelig Lystighed og forventte Guds Naade til Uteerlighed. Til udførlig at afhandle denne Sag er her ikke Leilighed, men, vil Gud, skal det andensteds ske, det haster ei heller, thi vi har jo Bibelen blandt os, af den øser jeg, og i den er Nok til os alle, i den kan hver som vil læse under Guds Paakaldelse, selv finde Sandheden om Livet i Christo klarlig udsagt, og var det ikke saa, hvortil da min Tale derom, da var jeg jo enten en Løgner eller en Sværmer som ei vidste det selv, om han foer med Løgn eller Sandhed.

Spørger Man nu, hvi jeg udgiver den Præken, da kunde jeg svare, hvad sandt er, jeg er anmodet derom, men Saadant agter jeg ei for tilstrækkelig Grund, thi en saadan Anmodning kan Man sjelden vurdere. Jeg udgiver den, fordi jeg veed det er Sandhed, vigtig, tildels glemt Sandhed den indeholder, og fordi jeg har Grund til at formode, den vil komme i adskillige Hænder, som ellers ei oplade hvad jeg skriver.

|A:6| Vil Man endelig spørge, om den er holdt, som den her staaer at læse, da kan jeg kun svare et indskrænket Ja. Slutningen skriver jeg sjelden, uden at turde sige bestemt, om derved vindes eller tabes mest, men naar Man udgiver en Præken er det vist Vinding, da den saaledes lettere faaer en Slutning der passer for den større Menighed. Ordret holder jeg sjelden en Præken og med denne var det langtfra at være Tilfældet, men det kan jeg sige at Meningene, ja at de fleste Ord ere de samme.

Nu har jeg kun dette inderlige Ønske tilbage, at var Hørelsen ei til Opbyggelse, Læsningen da maa vorde det desmere; thi det veed jeg med mig selv, kun for at opbygge mine Sødskende i Christo rører jeg Pen som Tunge til at forkynde Guds Ord.

Udbye den 1ste Junii.

|A:7|

Epistelen.

Jac. I. 22-27.

Og værer I Ordets Giørere og ikke dets Hørere allene, hvormed I bedrage Eder selv! Thi dersom Nogen hører Ordet og ikke gør derefter, han er at ligne ved en Mand, der i et Speil beskuer sit naturlige Ansigt, thi naar han haver beseet sig selv, da gaar han bort og glemmer det strax hvordan han var. Men den som indkiger i Frihedens fuldkomne Lov og bliver stadelig ved, saadan een, som ei er en glemsom Tilhører, men en Giører i Gierningen, en saadan skal og blive salig i sin Gierning. Dersom nogen iblandt eder synes, han er en Gudsdyrker, men tæmmer dog ikke sin Tunge, forfører sit Hjerte, hans Gudsdyrkelse er Forfængelighed; thi en reen og usmittet Gudsdyrkelse for Gud og Faderen er denne, at besøge Enker og Faderløse i deres Trængsel og holde sig selv ubesmittet af Verden.

I A:8 Værer dog Ordets Giørere og ikke dets Hørere allene, hvormed I bedrage eder selv! Denne Formaning, I Elskelige! kan aldrig for ofte indskiærpes, der, hvor Guds Ord forkyndes og høres. Thi visselig, dertil har Mennesket Lyst at bedrage sig selv, at bedrage sin Gud, ifald det var muligt. Naar Folkene flokkes at høre Guds Ord, da er det Manges Sædvane at indbilde sig selv, de ved Hørelsen ene kan frelses, uden at agte paa det, som staaer skrevet: Hørelsens Ord det hjalp ikke, fordi det ei blandedes i deres Hjerter med Troen, uden at agte paa Herrens og Mesterens Tale, der Han saa klarlig udsagde, hvad Forskiel der er mellem Huset paa Klippen og Huset paa Sand. Hans Ord vare disse: (Math. 7.) hvo som hører disse mine Ord og gør efter dem, ham vil jeg ligne ved den forstandige Mand, som bygde sit Hus paa en Klippe, da regnede det, og Vandløbet kom og Værene blæste og droges med Huset; dog faldt **I A:9** det ikke, thi det var grundet paa Klippen; men hver som hører disse mine Ord og gør ikke efter dem, han skal lignedes ved Daaren, som bygde sit Hus over Sand, da regnede det og Vandløbet kom og Værene blæste og sloge mod Huset og det nedfaldt og Faldet var stort.

Saa er det, I Elskelige! naar Skarer forsamles at høre Guds Ord, at Mange vil ligne den daarlige Mand og bygge deres Hus, deres Salighedshaab, paa Sandet, paa det kolde, det flygtige Bifald, uden at Hjertet annammer den stadige Tro som teer sig i Gierning; Huset maa falde, Haabet henveires, om ikke før, saa dog naar Ligluften vifter, naar Haabet skulde fuldkommes. De ere som den, der betragter sit naturlige Ansigt i Speilet, men glemmer det flux, saasart han gaar bort, hvordan han saae ud. De betragte i Ordets Speil deres indvortes naturlige Ansigt falmet og blegt som det er med Dødningefarve, jeg mener, de se, hvor fordærvet og opfyldt med Ondt deres Hjerte maa være, de sukke derover, over den

Skikkelse som deres Levnet har havt i de forrige Dage, ja, over Synden, hvis Sold jo er Døden; men hastelig dæmpe de Sukket, afviske Taaren og van|A:10dre igien paa Fordærvsens Veie. De saae Guds Ansigt ved Siden af deres, saae en fortærende Ild imod Synden, men som en mild og tilløkkende Klarhed mod dem som med Anger og Sorg fornemme at de have vandret i Mørket, som i Dødens Skygge sukke om Lys, sukke om Frelse og Fred, de saae det, men glemme det snart, og trøste sig daarlig med dunkel Ihukommelse af den venlige Mine i den Retfærdiges Aasyn, som om Han var venlig mod *Synden*, som om det gik an at synde paa Naade, forblive i Synden saa Naaden kan vorde destørre. Endelig se de i Speilet en skinnende, straalende Lignelse af den evige Herlighed, som er beredt til de Fromme, Lignelsen af den store, den hellige Hvile, som er beredt for Guds Folk, naar Synden og Sorgen og Pinen er borte, naar Gud vil aftørre al Graad, naar de Retfærdige skinne som Solen i Faderens Rige. De se det og røres og glædes; thi Ingen, som ei er en Djævel, kan skue de salige Glimt fra det Høie og ikke bevæges, ikke fornemme at der er vort hellige Hjem, vort Fædreneland, thi det er saa, at det Inderste, Dybeste i En higer og stunder og længes derefter og taler høit derom, saatiidt |A:11det kan komme til Orde for Striden derinde, for Tumlen omkring os; jeg siger: de se og glædes og længes, men atter udgaae de i Vrimlen og tabe de liflige Egne af Syne, jordiske Længsler, verdslige Attraer opfyldte Hjertet og de forglemme at hvor Klenodiet er, maa vort Hjerte og være, at er vort Hjerte hos Verden, da er vort Liggendefe ogsaa der; da er det Sølv og Guld, Øinenes Lyst og Kiødets Begjæring og Livs Overdaad, kortelig, Noget som ei er af Faderen, men af Verden, da har vi glemt at Verden med sin Begjæring forgaar, og at kun den som gjør Guds Villies Værk skal evindelig leve.

Saaledes er det, I Elskelige! og vel maa da Ordets Tjenere varsle og raabe: værer ei Ordets Hørere blot, men dets Gjørere ogsaa! vel maa de vidne med Sorgen: I bedrage eder selv, uden Reenhed og Helliggjørelse kan Ingen see Herren, men salige ere de Rene af Hjertet, thi de skulle see Ham.

Saaledes vidnede og Ordets Tjenere fordem, de som alvorlig bekymredes for deres egne og for Tilhørernes Sjæle, saa skal vi endnu vidne for de Faa som vil høre, paa det vi ei |A:12skulle volde at Nogen til Sjælens Fortabelse mener ved en forfængelig Dyrkelse at arve det evige Liv, at han forglemmer Frelserens Ord: ikke enhver som kalder mig Herre og Herre, skal indgaae i Himmerigs Rige, men ikkun den, der gjør Faderens Villie, som er i Himlen.

Ak, men dette er nu ei vor eneste Sorg, at, naar Ordet udsaaes, Saameget da falder paa alfare Veie og stenige Grunde og midt mellem Torne, Saalidet i god Jord til at voxe og bære mangefold Frugt; at selv de som annamme Ordet med Glæde, naar de det høre,

dog falde fra, naar Fristelsen kommer, naar Trængsel og Had, naar Spot og naar Latter skal taales, at Tornene kvæle det Meste; Tornene, siger Jesus, nemlig Begiærlighed efter de jordiske Ting, at kun saa Faa vil bevare det hellige Ord i rene og smykkede Hjerter, saa det kan frembære varige Frugter. Dette er ei nuomtide vor eneste Sorg, nei med de Fleste er det nu kommet saavidt at de ikke engang ville høre, Ordet foragtes, Ordet bespottes, daarlig, dumdristig paastaae de Forvovne, de vide det Alt, de trænge ei meer til at læres og drages af Gud for at komme til Jesum, enddog Han sagde det selv, at Ingen kan **A:13**komme til Ham, uden han hører Guds Ord og lærer og drages af Ham; formastelig vil de indbilde sig selv og hinanden, at de kan komme til Jesum ved deres egen Fornuft, at de formaa af sig selv at træde hans hellige Fodspor, eller dog nei, de mene, at de kan komme til Faderen udenom Ham, at de kan være Ordets Gjørere uden at være dets Hørere, at de kan indgaae i Himmerigs Rige uden Tro paa Ham som er Sandheden, Veien og Livet, Ham som er Dørren agte de ringe og som Tyve og Røvere vil de indbryde i Himlen.

Gruelige Blindhed i den Alder, som kalder sig oplyst! mageløse Daarskab i den Tid, som drømmer sig klog! Vare I blinde, siger Jesus, da havde I ikke Synd, men nu sige I: vi see, derfor bliver eders Synd.

Dog, hvad nytter det at tale? de vil jo ikke høre, hvad nytter det at raade? de ere jo saa kloge, hvad nytter Lægedom? de ere jo i deres egne Tanker saa karske og sunde. Hvad nytter det at tale om Gud og om Himlen, om det evige Liv og den evige Død til dem, som ikke vil troe det fast og urokkelig, at der er en Gud som har Riget og Magten og vil have **A:14**Eren i Evighed, som maa baade hade og straffe Synden evindeligt, eller og selv blive Synder, tale til dem, som ei vil komme ihu, at Mennesket er som en Blomst, der henvisner, hans Dage paa Jord som en Skygge, ja som en Røg, der henveires, til dem som ikke vil tro, at der er en Orm som ikke kan dø og en Ild som aldrig udslukkes; til dem, som indbilde sig selv og hinanden, at de kan ubekymret æde og drikke, tage til ægte og lade sig tage til ægte, plante og bygge, nyde og sværme, og dog paa det Sidste hvile i Fred under Muld, eller endog saliggjøres af Ham de har hadet, hvis Ord og hvis Lov kun var dem til Spot og Foragt! Hvad kan det nytte at tale om den udødelige Sjæl og dens Fare for evig at tabes, fortabes, til dem, der ei vil bekymres for Sjælen, som enten kun tænke paa Verden og Legemet, eller paa Sjælen kun som til Skiemt, kun paa dens evige Skiebne som paa et Spil og en Leeg? Nei, visselig nei, det kan ikke nytte, paa Saadanne spildes kun Ordet, som alle Guds Gaver og al Hans Naade i Christo for dem ere ligesom spildte. Men, Gud være lovet! endnu er der Nogle, som dog lidt alvorlig betænke, det ikke er Spil eller Leeg, **A:15**som dog imellem bekymres ved Tanken om hvad det kan nytte et Menneske om han og vandt al

Verden, naar han leed Skade paa Sjælen, tabte sig selv; til Saadanne vil jeg end kortelig tale, og ved den Hellig Aands Bistand efter de hellige Skrifter udlægge:

Hvad vi skal gjøre, at vi kan arve det evige Liv?

Der Jesus vandrede synlig paa Jorden, da opstod engang en Lovkyndig, fristede Hannem og sagde: hvad skal jeg gjøre, at jeg kan arve det evige Liv? (Luc. 10) Da sagde Jesus til ham: hvad er skrevet i Loven, hvad læser du der? Men han svarede og sagde: du skal elske Herren din Gud af dit *ganske* Hjerte og af din *ganske* Sjæl og af dit *ganske* Sind og af *al* din Størke, og din Næste som dig selv. Men Jesus sagde til ham: du svarede ret, *gjør det!* saa skal du leve.

Saaledes, I Elskelige, fristedes i vore Dage Jesus saamangen Gang af de *Lovkyndige*, og naar da de Ord om Kiærlighed til Gud og til Næsten vare udtalte, da vendte de sig til Folket og sagde: hører I det? Jesus taler slet ikke om Troen paa Sig, om Forsoning og Sligt, naar Han adspørges om Saligheds Vei, Han siger kun det, som Fornuften, som Loven i os haver sagt, at vi skal elske Gud og vor Næste, da skal vi arve det evige Liv.

Saa skal da Jesus selv have gjort sin Tale til Løgn, at kun den som troer paa Ham, skal ikke fortabes men have det evige Liv, og at den er allerede dømt, som ei troer paa den Eenbaarne (Joh. 3). Men vide I vel hvad Han svarer de Trædske? Han svarer som fordum: I Øienskalke, hvi friste I mig? Han siger som fordum: nu vil jeg og spørge eder om Noget: hvad tykkes eder om Christo? Hvis Søn er Han? Naar de da svare: Josephs og Davids, da bliver Han end ved at spørge: hvorledes kalder da David i Aanden Ham Herre, naar Han siger: Herren sagde til min Herre: sæt Dig hos min høire Haand, indtil Jeg lægger alle *dine* Fiender til dine Fødders Fodskammel! Efterdi nu David kalder Ham en Herre, hvorledes er Han da hans Søn? Saaledes spurgte Jesus, just da Pharisæerne fristede Ham om det store Bud i Loven, om Kiærligheds Bud, og der staaer skrevet: (Matth. 22) Ingen kunde svare **A:17**Ham et Ord, og ingen turde ydermere gjøre Spørgsmaal til Ham efter den Dag. Mon de Lovkyndige og Pharisæer nu ere blevne saa kloge, at de kan svare, blevne saa dristige at de tør spørge og friste Ham end ydermere? Dristige vel, men kloge vist ikke, og naar Hans Ord kun udsiges kraftelig, klarlig, da skal de beskiæmmes, da maa de forstumme, som Løgneren for Sandhed, de kan ikke svare et Ord, de tør ikke spørge Ham ad ydermere, thi enten maa de, hvad ikke de tør, kalde Ham Løgner, eller de maatte, hvad ikke de vil, bekiende, at Han som var Davids Herre er deres og Alles, at Han er Herrernes Herre og Kongernes Konge, at Jesus er Herren til Faderens Ære, de Troendes Frelser og Jorderigs Dommer.

Men er det da nu ikke sandt, at det er nok til Salighed at elske Gud af sit ganske Væsen og Næsten som sig selv? jo, visselig jo, Jesus har sagt: *gjør det*, og da skal du leve, og lettelig kan vi forstaa,

at saa maa det være; thi hvad er Liv, hvad er Salighed vel, uden det hellige, hemmelige Samfund med Gud i Hans |A:18|Kiærlighed? Gud er Kiærlighed, og hvo som ikke elsker, kiender Ham ikke, men hvo som bliver i Kiærlighed, bliver i Gud og Gud i ham (1 Joh. 4.) Er da Hans Lov vor Lyst, er det vor Sjæls og vort Hjertes inderste, eneste Begiæring at gjøre Hans Villie, vandre vi ubesmittede af Verden for Hans Aasyn i Kiærlighed, da have vi Livet i os selv, da ere vi salige, da ere vi den levende Guds Tempel ligesom Gud haver sagt: i dem vil jeg boe og vandre, og Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit Folk (2 Cor. 6).

Men, I Elskelige! vorder dog alvorlige, leger dog ikke med det evige Livs hellige Ord! spotter dog ikke som de der sige: naar vi *kan* elske Gud over Alt og Næsten som os selv, da er det Nok, da behøves ei Tro eller Frelser. Tænker dog efter, om det er saa let, om denne Vei til Himlen kan være saa bred som eders Forførere sige! svarer mig dog, thi jeg spørger, hvem elsker da saaledes Gud og sin Næste? hvem gjør det? hvem kan det? hvor er dog den Mand paa Jorderigs Kreds, som tør lægge Haanden paa Hjertet og sige: det gjør jeg, det |A:19|har jeg gjort fra min Ungdom, jeg er ubesmittet af Verden, jeg har indkeget i Frihedens fuldkomne Lov og er blevet ved derudi, jeg blev udi Faderens Kiærlighed og holdt Hans Befalinger? Lad ham staa frem, lad ham bestaae for den Alvidendes Aasyn som randsager det Forborgne, og det er vist, han skal være salig i sin Gierning. Men jeg spørger igien, hvor var han, hvor er han den fuldkomne Mand? jeg kiender kun Een, det Menneske Jesus Christus, Han som i de sidste Timer turde opløfte sine Øine til Himlen og sige: Fader! jeg haver fuldkommet den Gierning, du gav mig at gjøre, jeg blev i din Kiærlighed og holdt din Befaling, jeg har forklaret dit Navn, forklar mig nu og med den Klarhed, jeg havde hos dig, før Verden blev til! Det var den Ene, men hvor er den Anden, som i de sidste Timer tør sige, jeg er Hans Mage; er ikke Jesus og her den *Eenbaarne*??Maa ikke her den dristigste Hykler forstumme, og Helgene blues? Men er det saa med vor Dyd og vor Gierning, hvilket Galenskab, hvilken Bespottelse er det da ikke at sige: naar vi *kun* elske Gud over Alt og Næsten som |A:20|os selv, naar vi kun gjøre, hvad Ingen af os gjorde, hvad Ingen af os formaaer, da skal vi arve det evige Liv? Er det da nu blevet nok, at elske med Ord og med Tunge, men ikke i Gierning og Sandhed; mon da Gud nu vil nøies dermed, at Læberne holde sig til Ham, skjøndt Hjertet er borte, kan man da bedre blive salig ved at tale om Kiærlighed, end ved at tale om Christo og Troen, er det kanske allerede en Dyd at agte det Vidnesbyrd ringe, som Gud haver vidnet om Sønnen, at i Ham er det evige Liv, at gjøre Gud til en Løgner? O saa betænker det dog, at ligesaavist som den bliver salig, der elsker sin Gud over Alt, ligesaavist maa og hver den fortabes som ikke saaledes elsker, som ei med inderlig Glæde *opfylder* Guds Bud, som ikke er ubesmittet af Verden. Gud kan ikke gjøre ham

salig, saasom den eneste Salighed er i den uindskrænkede Kiærlighed, Gud kan ikke forlige sig med Synden, thi da maatte Sandhed forliges med Løgnen, da maatte den Retfærdige fornægte sig selv.

O, give dog Gud, at Menneskene vilde betænke det ret, betænke alvorlig, at kun den **A:21** som elsker sin Gud, vorder salig, og da for Guds Aasyn prøve sig selv, om de elskede Ham, da skulde de vel komme til at forfærdes, komme til at fornemme hvad Trang vi have til Frelseren Jesus, hvor forlorne vi vare, hvis ei Han havde givet sit Kiød for vort Liv (Joh. 6). O, prøver det dog, kun een Dag til Ende, at have Gud og Hans Lov bestandig for Øine ved Alt hvad I tænke og attraa, tale og gjøre, at komme ihu, at den Alvidende seer det, at spørge alvorlig, om det er Hans Villie, om Han med Behag kan betragte de Tanker og Lyster, de Ord og Idrætter; o da skal I snarligen lære, at Alle saa have vi syndet og synde, og fattes den Roes, som vi skulde have i Gud, snart skulde I da fornemme om I elske den Gud, som forbyder, fordømmer de kiæreste Lyster, som enten maa nægte sig selv, eller forbande hver den, som ikke bliver i alle de Ting som ere skrevne i Loven, saa at han gjør dem; ja snarlig skulle I lære, at vi af Naturen hade den strænge, uforanderlige Lov, hade den, selv naar vi udvortes følge dens Bud, hade vor Gud i Hans Lov, hade Ham som forbander, fordømmer sin Lovs Overtræder. Naar vi da faae den sørgelige **A:22** Indsigt i Hjertets Forvendthed og Kraftløshed til det Gode, kan vi da trøstes ved Ordet: gjør det, saa skal du leve! maae vi ikke da enten forfærdes og tye til den Naadestol Gud har opreist for Troen i den Retfærdiges Blod, eller forhærde vort Hjerte, bespotte den Gud som os skabte, kalde Ham en Tyran, uretfærdig og grum stampe mod Braadden, eller, som mange nu have for Skik, lave os selv en Afgud, som vi kan elske, som vil fornægte sig selv for at gjøre en Synder salig i sin Gierning? Jo visselig, ville vi ikke aldeles bortskyde Tanken om Gud og vor evige Skiebne, indtil den endelig nøder sig paa os, indtil det heder: tag nu dit Bret og gjør Regnskab; da maa vi vælge imellem at trodse vor Gud eller og ydmyge os for Ham. Men er da det Første det Bedste fordi det vælges af Verden? kan vi kanske i den oplyste Tid prøve Størke med Gud og true os ind i Hans Rige, eller annamme vi Kiærlighed til Ham, naar vi forsvare vort Had og undskylde Synd? O, I Elskelige, nei, det er jo dog saa, at have vi mindste Ærbødighed for Gud, mindste Bekymring for Sjælen, ville vi ei være Djævle, da maa vi i Støvet ydmyge os for Ham, vor Lov **A:23** giver, Konge og Dommer, villig bekiende, at Brøden er vores, at Gud er retfærdig, ja at Han er Kiærlighed selv, enddog Han fordømmer; thi det er klart at Himmel og Jord kan forgaae, men ikke en Tøddel af Loven bortfalde, at Gud fordømmer os kun, fordi vi elske Ham ikke, fordi al Salighed er i Hans Kiærlighed, fordi Han ei kan saliggjøre en Skabning som elsker Ham ikke. Visselig maa vi forfærdes, men det

er jo godt, om ellers Guds Aand sagde Sandhed; thi saa staaer der skrevet (Esa. 66) til den Elendige vil Jeg see ned, til den, som haver en sønderbrudt Aand og som forfærdes for mine Ord. Ei som de Trættende, ei som de Trodsende, nei men sukkende, dybt nedbøiede spørge vi da, som fordem Jesu Disciple: hvo kan da blive salig? Giøre vi dette, da vel os! thi da svarer Jesus endnu, som Han svarede fordem: for Mennesker er det umulig, men for Gud ere alle Ting mulige (Matth. 19); da er det Han kalder saa venlig: kommer til Mig alle I som arbeide og ere besværede, jeg vil vederkvæge eder, hos mig skal I finde Hvile for eders Sjæle; thi saa elskede Gud Verden, at Han gav sin eenbaarne Søn, paa det at hver den **A:24** som troer paa Ham, skal ikke fortabes, men have det evige Liv (Matth. 11 og Joh. 3).

Her lære vi da, hvad det er at arbeide Guds Gierning, at det er Guds Gierning, at tro paa Den Han udsendte (Joh. 6), at Troen paa Jesum det er den Gierning, hvori vi skal saliggjøres. O, I Elskelige, komme vi besværede, bekymrede til Ham, som de der have arbeidet forgiæves, som de der i Ørken omringede trindt af Uhyrer og bundløse Svælg ei vidste Redning og Udvei, maatte fortvivle om Fred og om Hvile for Sjælen, komme vi saaledes til Ham, og paa Andre kalder Han ikke, o, da er det ei at udsige med Ord, hvor sødt vederkvæget vort Hjerte maa vorde, ja hvilken Hvile og Fred vi finde i Ham som blev hengiven for vore Synder og opreist for vor Retfærdiggjørelse, hvor glade vi da, som de der ikke arbeide, tro paa Ham, som gjør den Ugudelige retfærdig i det hans Tro ham tilregnes til Retfærdighed (Rom. 4); hvor glade vi dømme os selv og stole paa Ham, som tør sige: min Søn, vær frimodig, din Synd er forladt (Matth. 9), Ham som tør sige: Jeg er Opstandelsen og Livet, hvo som **A:25** troer paa mig, om han end dør, saa skal han dog leve, og hver den som lever og troer paa mig, skal ei i al Evighed døe (Joh. 11).

Saa staaer det da fast, fast som Guds Ord: kun den Retfærdige af Troen skal leve (Rom. 1. Gal. 3), saa kan da Ingen endnu give andet dueligt Raad, naar der spørges om Salighedsvei, end det Apostelen gav: tro paa den Herre Jesum, da bliver du salig. Lad dem kun spotte, lad dem kun fnyse og raadslaa og betænke sig paa Forfængelighed, de Jorderigs Vise, de selvkloge Daarer, som stride mod Gud og Hans Ord og Hans Hellige Jesus, aldrig skal de dog finde anden Vei til Guds Rige; vil de ei knæle og tro, da skal de skiælve og hyle, naar Stolene sættes og Bogen oplades, naar de skal see Ham i Skyen, den Menneskens Søn, naar de skal dømmes af Ham, i hvem de ei vilde frelses. Lad dem kun optænke Raad til at underkue Guds Ord og udslette af Jorden Ihukommelsen om den korsfæstede Frelser, Hans Pine og Død, Hans Lidelsers Samfund og Hans Opstandelses Kraft; det skal dog ei lykkes nu mere, end fordem, thi Herren *regierer*; Jesus **A:26** er Herren, Han som har

vundet og sidder paa Faderens Stol i det Høie, Han skal og snart kundgiøre sin Magt i det Lave, paa Jorden, som er Ham en Skammel; blandt Folkene der, som Han mægter at knuse som Leerkar med Spiret, og Hosianna skal lyde igien fra Tempel og Fjeld, og hvor det ei lyder skal Folkene grue, og tygge i Pine de brændende Tunger; det skal aabenbares at *Herren* regierer.

Men, er det da nu ikke længere sandt, at hvo som ei elsker, han kiender ei Gud og at hvo som Ham elsker, skal holde Hans Bud? Ja, det er ligesaavist, som at Gud kan ei nægte sig selv, og Hans Eenbaarne sagde det jo: I skal ikke tænke jeg kom for at opløse Loven, jeg kom ikke for at opløse, men for at fuldkomme; Han sagde det jo, at i de Bud om at elske sin Gud og at elske sin Næste hænge med Loven ogsaa Propheterne, det er Loven, men det er Evangelium ogsaa. O, hvor de Selvoplyste dog famle i Mørket, de Israels Lærere, som ikke forstaa, at Ingen kan se Guds Rige, uden han fødes paa ny, som ei vil forstaa, at just fordi Ingen uden Kiærlighed kan saliggjøres, og Ingen Synder **A:27** kan elske sin Gud af sig selv, just derfor er Troen paa Jesum den eneste Salighedsvei. Der er ikke Salighed i nogen Anden, thi Han var den eneste Mand, som elskede Gud af sig selv, og kun Den, som ved Troen forenes med Ham er istand til at elske sin Gud og sin Næste; hvo som troer paa Ham, han kan ikke andet end elske, thi nyskabt er han i Christo, han haver iført Christum, han lever ei længer sig selv, men Den som er død og opstanden for ham, Christus lever i ham, de gamle Ting ere forbigangne, see, alle Ting ere blevne ny (2 Cor. 5. Gal. 3). Jeg er det sande Vintræ, siger Jesus (Joh. 15) og min Fader er Vingaardsmanden, bliver i mig og jeg i eder; ligesom Grenen ei kan bære Frugt af sig selv, uden den bliver i Vintræet, saaledes kan I ikke heller, uden I blive i mig. Jeg er Vintræet og I ere Grenene, hvo som bliver i mig og jeg i ham, han bær megen Frugt, thi uden mig kan I slet Intet giøre; men dersom Nogen elsker mig, da skal han holde mit Ord og min Fader skal elske ham, og vi skal komme til ham og giøre Værelse hos ham (Joh. 14). Ja, I Elskelige, det er tilvisse en stor Gudfrygtigheds Hemme**A:28**lighed, at Gud er aabenbaret i Kiød, at Ordet blev Kiød og boede blandt os og gav alle dem, som annammede Ham, som tro paa Hans Navn, *Magt* til at være Guds Børn (Joh. 1) at ligesom Han lever ved Faderen, saa skal og alle, som ved Troen fuldelig tilegne sig ham, som æde Hans Kiød og drikke Hans Blod, evindeligt leve ved Ham (Joh. 6).

Saa er det da vist, I Elskelige, saa vist som Guds Ord, at Troen allene giør salig, fordi der er ikke Liv og Salighed uden i Christo, men Han er sit Legems Saliggjører, sin Menigheds Hoved, og vi som tro, ere Hans Legems Lemmer, af Hans Kiød og Hans Been (Eph. 5), o saa troer paa Ham! alle som inderlig ønske at arve det evige Liv, og I skal fornemme, hvorledes det spirer og voxer da i eders Hjerte, I skal fornemme, at Døden har mistet sin Braad, at Gud i sin

eenbaarne Søn har givet os Seier og Liv. Men farer ei vild! o tænker dog ikke I tro, saalænge I vandre i Synden, saalænge I elske Forfængelighed! Oplader dog Øiet at see og forstaae, at Christus og Belial aldrig kan boe hos hinanden, at I ei kan være **A:29**afdøde fra Synden og dog alligevel leve i den! Annammer dog Indsigt i Hemmeligheden om Christus i os, at vi ere døde og at vort Liv er skjult med Christo i Gud (Coll. 3), at vi ere begravne med Ham ved Daaben til Døden, at ligesom Han er opreist fra de Døde ved Faderens Herlighed, saa skal og vi vandre i et nyt Levnet (Rom. 6), det første Menneske er jordisk af Jorden, det andet Menneske er Herren af Himlen, og ligesom vi have baaret den Jordiskes Billede, saa skal vi bære den Himmelskes Billede (1 Cor. 15) vel ikke fuldelig førend vort Tabernakels jordiske Hus bliver nedbrudt og vi iføres den Bolig af Gud, det Hus, som er gjort uden Hænder, evigt i Himlen (2 Cor. 5), men dog saaledes, at det ny Menneske som er skabt efter Gud i Sandheds Retfærdighed og Hellighed, dagligen kundgiør sin Vext og sin himmelske Herkomst; thi derpaa kiende vi at vi blive i Gud og Han i os, fordi Han gav os af sin Aand (1 Joh. 3) og Aandens Frugt er Kiærlighed, Glæde, Fred, Langmodighed, Fromhed, Godhed, Tro, Sagtmodighed, Afhold, alle de Ting som stemme med Loven, thi de som tilhøre Christum have korsfæstet Kiødet, med al Be**A:30**giæring og Rørelse, de som leve i Aanden omgaaes ogsaa i Aanden (Gal. 5). Værer da ikke Ordets Hørere blot, men dets Gjørere ogsaa, at I ei bedrage eder selv og miste Klenodiet; indkiger i Frihedens fuldkomne Lov og bliver ved derudi, I som ere frigivne i Christo, som have forstaaet Sandheden og ere blevne fri udi den, thi I Brødre ere kaldte i Frihed, kun ikke en Frihed Kiødet til en Anledning, men til i Kiærlighed at tjene hverandre, thi i eet Ord fuldkommes al Loven, i dette: du skal elske din Næste som dig selv (Gal. 5). O glemmer det aldrig hvad Jesus saa kiærlig paamindende, men og saa løfterig vidner i Talen til sine Disciple: om Nogen elsker mig skal han *holde mit Ord* og min Fader skal elske ham og Vi skal komme til ham og gjøre Værelse hos ham (Joh. 14). O naar da Faderen og Sønnen boer ved den Hellig Aand i os, da er det vist vi skal arve det evige Liv, thi Lyset og Livet er i os med Kraften, og Aanden vidner da med vor Aand, at vi ere Guds Børn; men ere vi Børn, da ere vi Arvinger ogsaa, Guds Arvinger og Jesu Christo Medarvinger til det evige Liv (Rom. 8), da kan vi glædes selv her udi Stridens og **A:31**Trængselens Egne, medens vi med Legemet end ere fremmede for Herren, thi med Aanden ere vi i Ham og leve ved Ham og skue Guds Herlighed i Hans, den usynlige Guds Billedes Aasyn. Da leve vi glade i Faderens Kiærlighed, som haver elsket os saa, at vi maa kaldes Hans Børn, nu ere vi Guds Børn, det er ei endnu aabenbaret hvad vi skal vorde, men vi veed, at naar Han aabenbares, da skal vi vorde Ham lige, thi vi skal see Ham, saa som Han er (1 Joh. 3). Lettelig trøstes vi da derover, at Verden kiender os

ikke, thi det er fordi den kiender ei Ham, den kan ikke elske os, thi den elsker ikkun sit eget, men vi ere frimodige, som de der vide, at Jesus overvandt Verden, at den som er i os er større end den som er i Verden, at ogsaa vi ved vor Tro skal overvinde Verden, og naar den med sin Begjæring forgaaer, leve evindelig, som de der gjorde Guds Villie. Og med dette salige Haab ville vi trøste hverandre, og rense os selv, som Han er reen. Amen.
